

Történelmi pompájában kel új életre a budai Vár

Helyreállítják a 12 méter magas körbástyát, Hunyadi Mátyás palotáját, Zsigmond lovagtermét – Az öt éves terv során teljesen újjáépül a Vár-palota

Eppen egy esztendeje, hogy tavaly ősszel megjelentek a Vár-palota romjai között a Magasépítő Vállalat munkásai és az öt éves terv keretében megkezdődött az a nagyszabású munka, amelynek célja, hogy feltárja a budai vár középkori és reneszánszkori maradványait s a maradványoknak az újjáépítésbe való szerves belefoglalásával építse fel az új Vár-palotát.

45.000 köbméter föld takarja el a középkori várat

Tavaly ősszel 150 munkással kezdődött meg az ásás és helyreállítás. A létszámot később fokozatosan emelék, ma már 560 ember dolgozik a feltárásnál és a helyreállításnál. Egy esztendő alatt az ásások során 12.000 köbméter földet mozgattak meg, de míg a középkori vár teljesen napvilágra kerül, mintegy 45.000 köbméter földet és törmelékanyagot kell eltakarítani.

Az ásók és csákányok alól már kibontakozott a középkori vár legnagyobb része.

A fennmaradt korabeli metszetek és a török hódoltság után készült Rabatta-féle térkép nyomán haladt lépésről-lépésre a feltárás. Legeőször a Duna felé eső részen, egy Mátyás korában épült templom maradványait hozták napvilágra. Előkerült Zsigmond király lovagterme, nemrégiben pedig Mátyás király kútja, rajta a szépen faragott, reneszánsz hollós címerrel. Kijátsák a vár több érdekes építményét, az egész bástyarendszert.

Kiásták a hatalmas körbástyát

Jelenleg a déli oldalán, a Tabán felőli részen folyik a feltárás és a rekonstrukciós munka.

Itt találták meg nemrég a 40 méter átmérőjű nagy roncsdélát,

amely a vár déli részének védelmére szolgált. Ennek a helyreállítása folyik most. A Hauszmann-féle királyi vár építése során a rondella oldalát és a hozzá csatlakozó régi várfalat teljesen feltöltötték földdel és sziklakertet építettek rája. A földet most lehordják, hogy eredeti monumentálisában emelkedjen ki a körbástya. Már körülbelül 7–8 méternyire magasodik fel az impozáns középkori építmény, de a tövének még mindig 4 méternyi magasan borítja a földréteg. Nemsokára et-

től is megszabadítják és akkor 12 méteres eredeti magasságában emelkedik a Várhegy déli végében a rondella, gyönyörű kiájtást nyújtva a Tabán felől.

Helyreállítják a középkori erődöt

Előbb azonban ki kell pótolni azokat a hiányokat, amelyek a századok során keletkeztek rajta és a hozzácsatlakozó falakon. A töröktől való visszafoglalás során, az ostrom következtében

ezen a részen ugyanis kidőlt a várfal.

Az eredeti középkori erődrendszert megszakította az a négy neobarokk köépcső is, amely a Hauszmann-féle sziklakertbe vezetett le és amely jórészt elpusztult. E folytonossági hiányokat most pótolják.

A faltól néhány méternyire gép szelvényekkel a köveket, fenn az álványon kőművesek rakják eredeti középkori formájában a vastag oromfalat, beleépítve

a romok között épen maradt sokévszázados »pojaköveket«.

Kétszer 100 méteres szakaszon egészítik ki ilyen módon az oromzatos mellvédeket. Rövidesen kialakul eredeti középkori képében, lőrésével, kapuival a régi erődrendszer.

A pótlásokkal együtt mintegy három kilométerre tehető a kibontakozó régi várfalak hossza.

A fal sérüléseit a Duna felől már egészen a Halászbástyáig kijavították, az év hátralevő részében és a jövő évben pedig tovább folytatják a restaurálást. Ahol földdel van feltöltve az oldal, a törmelékét mindenütt elhordják, úgyhogy körös-körül eredeti magasságában övezi majd a fal a hegyet.

Nagy gondot okoz az építőknek, hogy a déli körbástya és a hozzája csatlakozó falak kímélyítésénél hogyan mentse meg a pusztulástól a közeiben lévő fákat. A föld lehordásával együtt ugyanis ezeket is ki kell majd ásni. Hogy ne keljen újakezdeni a fásítást és ne tegyék évtizedekre kopárrá a környezetet,

kiásott öreg fák gyökerét a hozzátapadó földréteggel együtt megfagyasztják

és így fagyasztott állapotban 3–4 méterrel mélyebben ültetik majd el. Tavasszal aztán a fagyos gyökerzet majd kienged és új életet kezd az új talajban.

A most feltárt rondellán túl még mindig hordják a csillék a törmelék Zsigmond király egykori lovagterméből. Az ásók és lapátok már

az eredeti teremszinten dolgoznak. A terem közepén épségben emelkedik két gyönyörűen faragott kőoszlop.

A feltárás során ezen a helyen több mint 400 darab faragott, középkori bordakövet gyűjtöttek össze.

A restaurálás alkalmával felhasználásuk révén lehetőségessé válik, hogy eredeti szépségében állítsák helyre a lovagtermet.

Értékes leletek a lovagteremben

A lovagterem túl három olyan helyiségét találták meg a Várnak, amelyeknek még a régi rajzokon és térképeken sincs nyoma.

A dongaboltozatos termek finom középkori vakolása is épségben maradt.

A harmadik terem fölött a boltozat is sértetlenül domborul. Ezek a helyiségek a XVI. század elején készültek és a jelek szerint nyilván raktárhelyiségekkül szolgáltak, mert török időkből származó kölest találtak bennük.

A feltárási munka teljes befejezése után ezen a részen is hamarosan megindul a restaurálás. Egyidejűleg tovább folytatják a feltárást a Vár-palota egyéb részein.

Feltárik az egész palotaudvart, ahol szintén érdekes leletekre számíthatnak.

A palota helyreállítási terveit most dolgozzák ki. A helyreállítás a régi formában történik meg, azokkal a változtatásokkal, amelyeket szükségessé tesz az új tartalom és az elrontott eredeti barokk formák visszaállítása. Amint a kékett palotafalak némely részén emelkedő épületálványok mutatják, itt-ott már folyik is a munka, a jövő évben pedig még nagyobb erővel folytatódik.

s az öt éves terv folyamán teljesen újjáépül a budai Vár-palota.

A hatalmas munka sok régészt, építész és egyéb szakembert foglalkoztat. A régi vár feltárási és helyreállítási munkáit Gerő László építész-professzor a Műemlékek Országos Bizottságának vezetője irányítja nagy szakértelemmel, a régészeti munkában Gerevich László professzor támogatja, a palota újjáépítésének terveit pedig a Középület Tervező Irodában most készülnek.

(szász)